

A Fővárosi Ítéltábla a Sárhegyi és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2019. november 27-én kelt 37.G.41.670/2019/10. számú - 37.G.41.670/2019/14. számon kijavított - ítélete ellen a felperes által előterjesztett fellebbezés és az alperes által előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyja, a perköltségre vonatkozó rendelkezését részben megváltoztatja és a felperes által az alperesnek fizetendő perköltség összegét 11.384.627 forint (tizenegymillió-háromszáznyolcvannégyezer-hatszázhuszonhét) forint + áfa összegre felemeli.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 5.928.800 (ötmillió-kilencszázhuszonnyolcezer-nyolcszáz) forint + áfa ügyvédi munkadíjból és 756.678 (hétyszázötvenhatezer-hatszázhetvennyolc) forint fellebbezési illetékből álló másodfokú perköltséget.

A felperes által le nem rótt 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

1.

A felperes pontosított keresetében állította, hogy a felek között 2009. június 3-án létrejött és 2010. február 22-én kelt kiegészítéssel módosított, valamint a 2011. március 25-én létrejött és 2012. február 3-án., 2012. december 10-én és 2013. december 31-én módosított „Együttműködési szerződés” megnevezésű szerződések jogszabályba ütköznek, ezért a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 200. § (2) bekezdése, és a régi Ptk. 239. § (1) bekezdése alapján egészében érvénytelenek. Elsődleges keresetében kérte, hogy a bíróság a semmisség jogkövetkezményeként az érvénytelenség okát kiküszöbölve a szerződéseket nyilvánítsa érvényessé akként, hogy a szerződésekben, illetőleg azok módosításaiban meghatározott térítési díj összegét 40.040 forint/kg-ban határozza meg, továbbá az elszámolás körében kérte az alperes kötelezését a 2009. június 3-án kelt szerződés tekintetében 3.673.069.445 forint és járulékai, a 2011. március 25-én kelt szerződés tekintetében 6.774.099.739 forint és járulékai megfizetésére különbözeti térítési díj címén. Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest - a 2014. szeptember 17. és 2015. március 30. közötti időszakban átadott friss fagyasztott plazma (FFP) után a már megfizetett 18.300 forint/kg térítési díj és a jogviszony időtartama alatt hatályban lévő jogszabályokban meghatározott 40.040 forint/kg-os térítési díj különbözeteként - 937.458.081 forint és a keresetlevél F/14. számú melléklete szerinti járulékai megfizetésére a Polgári Törvénykönyvről

szóló 2013. évi V. tv. (Ptk.) 6:215. § alapján. Másodlagosan - arra az esetre, ha a szerződések érvénytelenségi okának kiküszöbölése nem lehetséges, illetőleg a felek között a 2014. szeptember 17. és 2015. március 30. közötti időszakra új szerződés nem jött létre - a 2009. június 3. és 2014. szeptember 17. között átvett FFP esetében a régi Ptk. 133. § (1) bekezdésében, a 2014. szeptember 17. és 2015. március 30. között átvett FFP vonatkozásában a Ptk. 5:65. § (1) bekezdésében foglalt feldolgozás címén kérte kötelezni az alperest a megjelölt tőkeösszegek (3.673.069.445 + 6.774.099.739 + 937.458.081) és járulékaik megfizetésére. Harmadlagosan jogalap nélküli gazdagodás címén kérte kötelezni az alperest a mindösszesen 11.384.627.265 forint és járulékaik megfizetésére a régi Ptk. 361. § (1) bekezdése, a 363. § (2) bekezdése, valamint a Ptk. 6:579. § (1) bekezdése és a 6:580. §-a alapján.

Arra hivatkozott, hogy a szerződések tárgyát képező FFP-t a nemzeti vérkészlettel való gazdálkodás szabályairól szóló 114/2000. (VI. 29.) Korm. rendelet (Kr.1.) 4. § (1) bekezdése alapján a hazai szükséglet biztosítása érdekében átadhatta a gyógyszergyártó alperes részére, ugyanakkor annak térítési díját hatósági árként a vér- és vérkészítmény-ellátás egyes szakmai követelményeiről, valamint a vér és vérkészítmények térítési rendjének átmeneti szabályairól szóló 12/1992. (VI. 26.) NM rendelet (NMr. 1.) értelmében külön jogszabály, az egészségügyi szakellátás társadalombiztosítási finanszírozásának egyes kérdéseiről szóló 9/1993. (IV. 2.) NM rendelet (NMr. 2.) 13. számú melléklete határozza meg. Álláspontja szerint az FFP alperes részére történt átadása az NMr. 1. 2. § (3) bekezdésében szabályozott kiadásnak minősül, melyből következően a felperes köteles az NMr. 2. 13. mellékletében meghatározott térítési díjat megfizetni. Tekintettel arra, hogy a perbeli szerződésekben és módosításaikban rögzített térítési díj összege lényegesen alacsonyabb a jogszabályban meghatározottnál, a szerződések és módosításaik térítési díjra vonatkozó rendelkezései a hatósági ár alkalmazását előíró NMr. 1. 2. § (3) bekezdésébe, továbbá a hatósági ár mértékét meghatározó NMr. 2. 9/A. §-ába és 13. számú mellékletébe ütköznek, ezért azok a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmisek. A térítési díj meghatározottságának hiánya a régi Ptk. 239. §-a alapján a szerződések teljes érvénytelenségét eredményezi. Érvelése szerint külön értékelendő a felek jogviszonya a 2014. szeptember 17. és 2015. március 30. közötti időszakot illetően, mivel 2014. szeptember 17-én az érvénytelenségre hivatkozással jogos okból tagadta meg a teljesítést. A szállítások folytatásáról szóló nyilatkozata kézhezvételét követően az FFP átvétele és elszállítása ráutaló magatartásként az alperes jognyilatkozatának minősül, amely a Ptk. 6:58. § szerinti új szerződést létrehozta és a felek szerződéses akarata a Ptk. 6:63. §-a szerint kiterjedt a lényeges kérdésekre, így arra is, hogy a térítési díj összege a jogszabályban meghatározottal megegyezik. Állította továbbá, hogy a 2014. szeptember 17-én kelt jegyzőkönyv a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólításként megszakította az elévülést.

2.

Az alperes kérte a kereset elutasítását, vitatta a szerződések érvénytelenségét. Hivatkozása szerint a jogviszony tartalma a Kr. 1. 4. §-ában szabályozott ún. "frissen fagyasztott plazma alapanyag" szolgáltatása volt, az FFP átadására továbbá alapot teremt a nemzeti vérkészlettel való gazdálkodás szabályairól szóló 439/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet (Kr. 2.) 11. § (1) bekezdése is. Rámutatott, hogy a felhasználó fogalmát a Kr. 1. 1. § c) pontja, és a Kr. 2. 1. § 2. pontja akként határozza meg, hogy az olyan egészségügyi szolgáltató, amely a vérkészítményeket a betegeknek gyógyítási céllal beadja vagy a külön jogszabály szerinti kontrollált otthoni kezelés céljából átadja. Ekként értelmezendő a felhasználó fogalma az NMr. 1. és NMr. 2-ben is, melyből következően gyógyszergyártóként - figyelemmel arra, hogy betegeknek vérkészítményt sem be-, sem át nem ad - nem tekinthető felhasználónak, így a hivatkozott rendeletek hatálya nem terjed ki rá. Arra is utalt,

hogy az NMr. 2. a saját hatályáról nem rendelkezik, ezért arra a jogalkotási felhatalmazásra hivatkozó preambulumból lehet következtetni, melynek értelmezését követően arra a jutott, hogy annak személyi hatálya nem terjed ki rá. Hangsúlyozta továbbá, hogy az NMr. 1. személyi hatálya az egészségügyi intézményekre és intézetekre terjed ki, mely szintén kizárja, hogy gyógyszergyártóként a hatálya alá tartozna. Az NMr. 2. 13. melléklete egészségügyi intézmények közötti térítési díjakat állapít meg. Rámutatott, hogy hatósági árat csak az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (Ártörvény) 7. §-ában meghatározott termékekre és szolgáltatásokra, az ott kijelölt hatósági árkijelölő állapíthat meg. Az NMr. 1. és NMr. 2. ezen feltételeknek nem felel meg, ezért az azokban szabályozott ár nem minősül hatósági árnak. Utalt arra is, hogy a hatósági árakra vonatkozó rendelkezések megsértéséhez az Ártörvény 16-17. §-a a régi Ptk-hoz képest más jogkövetkezményt fűz, ezért a felperes az érvénytelenségre a régi Ptk. 200. § (2) bekezdésének első mondata alapján nem hivatkozhat. Hivatkozott továbbá arra, hogy a felperes által érvényesített jog - a 2017 májusában történt felszólításra figyelemmel - a 2012 májusát megelőző követelések tekintetében elévült.

3.

Az elsőfokú bíróság a kijavított ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek bruttó 5.000.000 forint perköltséget. Rögzítette, hogy a felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt 1.500.000 forint illetéket az állam viseli.

3.1.

Határozatában tényként állapította meg, hogy a felek 2009. június 3-án OVSZK/658-5/2009/1310 iktatószám alatt „Együttműködési szerződés” elnevezésű okiratba foglaltan megállapodást kötöttek. Ennek 1. pontjában a felperes vállalta, hogy az általa, továbbá a vele szerződéses viszonyban álló kórházi transzfúziós osztályok által gyűjtött teljes vérből a vonatkozó előírások szerint, valamint az okirat elválaszthatatlan részét képező 1. számú mellékletben meghatározott követelményeknek megfelelően előállított friss fagyasztott plazma (FFP) transzfuziológiai célra nem szükséges mennyiségét „továbbfeldolgozás” - stabil vérkészítmények előállítása - céljából az alperesnek térítés fejében átadja. Évente legalább 73.000 kg FFP alapanyagként való átadását vállalta. A 2.1 és 2.2 pontok szerint az alperes az átvett FFP kg-onkénti ellenértékeként 2009. január 1-jétől 2009. április 30-ig 14.500 forint, 2009. május 1-jétől 2009. december 31-ig 15.000 forint, 2010. január 1-jétől 2010. december 31-ig 15.700 forint térítési díj fizetését vállalta. A fizetés a 2.4. pont alapján utólag, számla ellenében, a szállítólevélbe foglalt utolsó teljesítést követő 30 napon belül volt esedékes. A 3.8. pontban rögzítették, hogy a korábbi megállapodásuk, annak módosításai, kiegészítései, továbbá azok mellékletei hatályukat veszítik, míg a 3.9. pont szerint az okiratban nem szabályozott kérdésekben a Ptk. rendelkezései irányadóak. Az 1. számú melléklet I./3. pontja tartalmazta a vérvétel folyamatának és a plazmaegység tulajdonságainak a leírását. A 2010. február 22-i kiegészítés értelmében a térítési díj összege 15.700 forint/kg.

A felek 2011. március 25-én OVSZK/1260-4/2011/1310 iktatószám alatt „Együttműködési szerződés” elnevezésű okiratba foglaltan újabb megállapodást kötöttek, melynek tárgya megegyezett a korábbi szerződésben írtakkal azzal, hogy az 1.2. pont szerint a felperes 80.000 (+/- 2000 kg) kg FFP alapanyagként való átadását vállalta. A 2.1. pont szerint az alperes az átvett és 1. sz. melléklet szerinti követelményeknek megfelelő FFP ellenértékeként minden évben a 2. számú melléklet szerinti kg-onkénti térítési díj megfizetését vállalta. A 2.2. pont szerint vállalta továbbá, hogy 2011. május 31-ig a felperessel közösen munkacsoportot hoz létre az FFP térítési díjának felülvizsgálatára és a teljes véradásból származó plazma világpiaci árához igazodó térítési díj-képzési mechanizmus kialakítása végett. A 2.5. pontban a térítési díj megfizetésének esedékességét

a korábbi szerződésben írtakkal megegyezően szabályozták. A 3.3. pont értelmében a szerződést határozatlan időtartamra kötötték, azt indokolás nélkül, 180 napos határidő mellett, írásban mondhatták fel, míg a 3.4. pont szerint a másik fél súlyos szerződésszegése esetén azonnali hatállyal is felmondhatták. A 3.8. pont alapján a korábbi megállapodásuk és annak minden módosítása, kiegészítése, továbbá azok mellékletei hatályát veszítette. A szerződés 1. számú melléklete tartalmazza a teljes vérből előállított FFP minőségi és szállítási feltételeit, a minőségbiztosítás szabályait, melyben azt rögzítették, hogy az alapanyag plazmát a felperes a 3/2005. (II.10.) EüM rendelet, a 44/2005. (X.19.) EüM rendelet, valamint az European Pharmacopoeia monograph No 0853 és a Plasma Master File (PMF) Directive 2003/63/EC szabályozások figyelembevételével állítja elő. Az 1. számú melléklet I.3. pontja tartalmazta a vérvétel folyamatát és a plazma egység tulajdonságait. A felek 2012. február 13-án, 2012. december 10-én és 2013. december 31-én megváltoztatták az FFP térítési díját, azt 16.950, 17.800, majd 18.300 forintra emelték.

A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (KEHI) 2014-ben „Ellenőrzési Jelentést” (a továbbiakban: KEHI jelentés) készített a felperes gazdálkodásáról a 2008. és 2012. közötti időszakra vonatkozóan. Ennek megállapítása szerint a felperes az NMr. 1. 2. § (3) bekezdését folyamatosan megsértve, a jogszabályban meghatározott térítési díjnál megközelítőleg 57-74 %-kal alacsonyabb díjon adta át az FFP-t az alperesnek.

A felperes javaslatára a felek 2014. szeptember 17-én egyeztetést tartottak a KEHI jelentésben foglaltakról. Az erről felvett jegyzőkönyvben rögzítették, hogy a felperes követeli a jogszabályba ütköző és ezért érvénytelen szerződések miatt a szerződésekben meghatározott térítési díj és a jogszabályban kötelezően előírt térítési díj különbözetét. Az alperes álláspontja az volt, hogy a szerződések nem érvénytelenek, egyúttal - javasolva a szállítások felfüggesztését - határidőt kért további álláspontja közlésére. A 2014. szeptember 22-én kelt levelében fenntartotta, hogy a szerződések nem érvénytelenek és a második megállapodás hatályos voltára hivatkozva állította, hogy a felperes a teljesítést jogos ok nélkül megtagadva megszegte a szerződést. A felperes a 2014. október 7-én kelt levelében - a korábban kifejtetteket fenntartva - arról tájékoztatta az alperest, hogy a szállítást mindaddig fenntartja, amíg a versenyeztetési eljárásban új megállapodást nem köt. Az alperes 2015. március 30-ig 18.300 forint/kg-ban megállapított térítési díjjal vette át az FFP-t.

A felperes a 2017 májusában kelt levelével felszólította az alperest a 2008. január 1-jétől 2015. március 30-ig terjedő időszakra eső térítési díj-különbözet címén 14.638.291.489 forint és késedelmi kamata megfizetésére, azonban a felszólítás eredménytelen maradt.

3.2.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában a felek egyező előadása és a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy a felek a mellékelt okiratokat írták alá, nyilatkozataik a csatoltak szerint hatályosultak, valamint a felperes a közölt időben adott át FFP-t az alperesnek. Rögzítette, hogy a felperes az érvényesített jogaira és az alperes védekezésére figyelemmel köteles volt előadni és bizonyítani mindazon tényt, mely alapján megállapítható, hogy a követelést határidőben érvényesítette, az elévülést megszakította, illetőleg az nyugodott; az érvénytelenség állított oka fennáll; a közöltek szerint orvosolható; az érvénytelenségi ok kiküszöbölése mellett érvényessé nyilvánított szerződések alapján az alperes az általa igényelt összeg megfizetésére köteles; az érvénytelenség oka a közöltek szerint nem orvosolható; az alperes a feldogozott FFP értéke és a gazdagodás kiadására köteles a megjelölt összegben; a felek között a jogviszony az általa állított módon létrejött; teljesített; az alperes a vételár megfizetésére az igényelt további összegben köteles; az alperes késedelembe esett és az előadottak szerint köteles a késedelmi kamat megfizetésére.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eü tv.) 223. § (1) bekezdésének felhívását követően rögzítette, hogy a vérellátás a törvény által szabott keretben magába foglalja a vér és vérkészítmények előállítását, tárolását, elosztását és felhasználását. A gyógyításhoz szükséges vér és vérkészítmények biztosítása körében az Eü. tv. 225. § (1) bekezdésének a)-j) pontjai, míg a vérkészítmények terápiás felhasználása körében az Eü. tv. 225. § (2) bekezdése szabályozza a vérellátás feladatát. A Kr. 1. szabályozta a nemzeti vérkészlettel való gazdálkodást, az EüM rendelet szabályozza az emberi vér és vérkomponensek gyűjtését, vizsgálatát feldolgozását, tárolását és elosztását, míg az NMr. 1. és NMr. 2. a térítés rendjére vonatkozott. A felperes az felperes neveről szóló 323/2006. (XII.23.) Korm. rendelet (OVSZ rendelet) alapján önállóan működő és gazdálkodó közszolgáltató költségvetési szervként felel a biztonságos vérellátásért és a vérkészítményekkel való - nemzetközi szerződésben is vállalt - nemzeti önellátás megvalósításáért, a biztonságos vérellátás érdekében - egyebek mellett - nyomon követi a nemzeti vérkészletet. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság arra jutott, hogy a jogvitára az Eü. tv., a Kr. 1., az emberi vér és vérkomponensek gyűjtésére, vizsgálatára, feldolgozására, tárolására és elosztására vonatkozó minőségi és biztonsági előírásokról, valamint ezek egyes technikai követelményeiről szóló 3/2005. (II. 10.) EüM rendelet (EüM rendelet), az NMr. 1. és az NMr. 2., valamint az OVSZ rendelet az irányadó. Figyelemmel arra, hogy a hivatkozott jogszabályok összességükben az Eü tv-ben meghatározott vérellátás egészére vonatkoznak, azok egységesen és egymásra tekintettel értelmezendők és alkalmazandók, mivel egységükben adják meg az ahhoz szükséges szabályokat és feltételeket, hogy a levett teljes vérből a labilis vérkészítményeket elő lehessen állítani és a betegnek be lehessen adni. A jogszabályi fogalmakat ezért egységesen kell alkalmazni, azok nem csak az adott jogszabály tekintetében irányadók, hanem a teljes vérellátás egész jogszabályi környezetében. A perbeli szerződések minősítését illetően tehát a Kr. 1, az NMr. 1. és az NMr. 2. rendelkezései is együttesen értelmezendők, illetőleg azok a vérellátás jogi szabályozásában elfoglalt helyüknek megfelelően veendő figyelembe.

A Kr. 1. 1. § b.) és d.) pontjának, a 6. § (1)-(2) bekezdéseinek, az NMr. 1. 2. §-ának, az NMr. 2. 9/A. §-ának értelmezését követően arra a következtetésre jutott az elsőfokú bíróság, hogy azok az Eü. törvényben hivatkozott vérellátáshoz szükséges vérellátási szerződésre vonatkoznak, amely szerződést a felperes annak érdekében köti meg, hogy a vérkészítmény a beteghez eljusson. Az NMr. 1. 2. § (1) bekezdésében hivatkozott térítési díjra vonatkozó külön jogszabály - NMr. 2. 9/A. § - szerinti térítési díj tehát a vérellátási szerződésekre vonatkozik. A felek nem vitatták, hogy a felperes több vérkészítménnyel rendelkezett, mint ami a vérellátásban felhasználásra került. Minderre figyelemmel megállapította, hogy az alperes által átvett FFP a felperes által gyógyászati céllal előállított, a vérellátásban fel nem használt vérkészítmény volt, amelynek tényére egyébiránt utaltak is a felek a szerződésben. Rámutatott arra is, hogy a Kr. 1. 4. §-ban írt szerződés egyik alanya a felperes mint előállító, a másik alanya a gyártó, a szerződés tárgya pedig a már alapanyagként figyelembe vett gyógyászati célú, de erre nem felhasznált vérkészítmény. A felek szerződése a fentiekből következően sem alanyukat, sem tárgyukat, sem céljukat tekintve nem részei a vérellátásnak és nem is vérellátási szerződések. Kifejtette továbbá, hogy az NMr. 1. és az NMr. 2. - a személyi és tárgyi hatályára, valamint a vérellátási rendszer szabályozásában betöltött szerepe miatt - csak a vérellátásra felhasznált vér és vérkészítmények felperes és a felhasználók közti vérellátási szerződéssel való átadásra, a vérellátó állomások közti vér és vérkészítmény átadásra és az NMr. 2. § (3) bekezdése szerinti egyéb átadásra vonatkozhat. Az alperes nem egészségügyi intézmény és nem is felhasználó, hanem gyártó, így reá ezen - a vérellátásra vonatkozó rendelkezéseket - nem lehet alkalmazni. Az NMr. 1. 2. § (3) bekezdésében az egyéb átadásra tett utalás sem vonja a Kr. 1. 4. §-a szerinti megállapodást a vérellátás körébe, hiszen annak - így a perbeli szerződéseknek is - alanya, tárgya és célja eltérő, továbbá az alacsonyabb szintű jogszabály a Kr. 1. ilyen utalása nélkül az ott szabályozott szerződésre vonatkozó előírást ki sem

egészítheti. A gyártó és a vérellátás felhasználója nem azonosak, hiszen a felhasználó terápiás céllal adja be a betegnek a vért vagy a vérkészítményt, míg a gyártó a fel nem használt terápiás labilis készítményből stabil készítményt állít elő, melyből következően a felperes eredménytelenül érvelt azzal, hogy az alperes is felhasználónak minősül. A kifejtettek alapján a felperesnek - jogszabályi előírás hiányában - a költségvetési szervekre irányadó kötelezettségek szerint a legkedvezőbb elérhető árral kellett átadnia a fel nem használt FFP-t.

Az Ártörvény 7. § (1) bekezdésének és 9. § (2) bekezdésének idézését követően kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy az NMr. 1. és az NMr. 2. valamint az Ártörvény és a hatósági árak megállapításáról szóló rendeletek [19/2001. (V. 23.) EüM rendelet, 48/2007. (IV. 26.) GKM rendelet, 28/1996. (XII. 20.) KHVM rendelet, 39/1999. (XII. 20.) KHVM rendelet, 60/2002. (XII. 29.) GKM rendelet, 2/2003. (II. 7.) IHM rendelet] összevetéséből megállapítható, hogy az NMr. 1. és az NMr. 2. nem tartalmaz utalást címében a hatósági ár megállapítására és nem található bennük hivatkozás az Ártörvény 7. §-a szerinti felhatalmazásra, melyre tekintettel a térítési díj nem hatósági ár, így nem vonatkozhat rá az Ártörvény. Mindebből következően alaptalanul hivatkozott a felperes arra, hogy a perbeli szerződések az NMr. 1. 2. § (3) bekezdésébe, illetőleg az NMr. 2. 13. számú mellékletébe ütköznek, melynek folytán a régi Ptk. 200. §-a alapján érvénytelenek. A felek közötti érvényes szerződésekre tekintettel a felperes feldolgozás, illetőleg a jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett igénye sem alapos.

Szintén alaptalanul hivatkozott a felperes az alperes ráutaló magatartására, hiszen az alperes a szerződéseket érvényesnek tekintette, fel sem merült, hogy újabb szerződést kíván kötni, hanem a hatályos szerződés teljesítését követelte. A felperes ráutaló magatartással az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 98. §-ban található korlátozásra figyelemmel költségvetési szervként nem is hozhatott érvényesen létre kötelmet. Erre tekintettel az érintett szállítások a második szerződés hatálya alatti teljesítésként vehetők figyelembe a régi Ptk. szabályai szerint a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptk.) 50. §-ban foglaltaknak megfelelően. A felperes arra sem hivatkozhat alappal, hogy az NMr. 2-ben meghatározott térítési díj a ráutaló magatartással létrejött jogviszony része lett a felek megállapodása nélkül is, hiszen ezen jogszabály a fentebb kifejtettek szerint a perbeli szerződésekre nem alkalmazandó. Az érintett szállítások körében sem érvénytelen tehát a szerződés, így a felperes nem kérheti az érvénytelenség okának orvoslását, valamint nem hivatkozhat sem feldolgozásra, sem gazdagodásra.

Kitért arra is az elsőfokú bíróság, hogy mivel a felperes által érvényesíteni kívánt jogok nem álltak fenn, azok el sem évülhettek, melyből következően az elévülést érdemben nem kellett vizsgálni. Megjegyezte ugyanakkor, hogy az érvénytelenség fennállása esetén úgy kellene tekinteni, hogy a felperes az elévülést a 2014. szeptember 17-én felvett jegyzőkönyvvel a régi Ptk. 327. §-a szerint megszakította. A felperes így az érvényesített jogokra figyelemmel a térítési díj különbözetet a térítési díjak esetén az első szerződés 2.4. pontja és a második szerződés 2.5. pontja szerinti esedékességet követve követelhetne volna. Az állított érvénytelenség fennállása esetén az esedékességkor a felperes által állított különbözet is esedékessé vált volna.

Figyelemmel arra, hogy a perben nem kellett jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához olyan szakértelem, amellyel a bíróság nem rendelkezik, szakértői bizonyítást nem folytatott le.

4.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. Elsődlegesen annak megváltoztatását és a keresetnek helyt adó határozat meghozatalát, másodlagosan a „Pp. 252. § (2) vagy (3) bekezdése alapján” a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és

újabb határozat hozatalára történő utasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás „részben bizonyos kérdésekben nem kellően feltárt, a felperesi bizonyítási indítvány indokolatlanul elutasításra került”, ezért az ítélet okszerűtlen és ellentmondásos jogi következtetéseket tartalmaz.

4.1.

Egyetértett az ítélet azon megállapításával, miszerint a jogvitára az Eü. törvény, a Kr. 1. rendelet, az EüM rendelet, az NMr. 1., az NMr. 2. és az OVSZ rendelet az irányadó, és azzal is, hogy a térítési díj nem hatósági ár, így nem vonatkozik rá az Ártörvény. Osztotta továbbá az elsőfokú bíróságnak az alperesi elévülési kifogással kapcsolatos álláspontját.

Fenntartotta ugyanakkor, hogy a felek jogviszonyára alkalmazandók az NMr. 1. és NMr. 2. rendelkezései. Érvelése szerint tévesen jutott arra az elsőfokú bíróság, hogy a jogszabályi fogalmakat egységesen kell alkalmazni, azok nem csak az adott jogszabály tekintetében irányadók, hanem a teljes vérellátás egész jogszabályi környezetében, mivel ezen megállapítás ellentétes a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. tv. 16/A. § (1) bekezdésében, a 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 69. § (2) bekezdésében írt jogszabályszerkesztési alapelvvel, melynek értelmében a jogszabályban szükséges meghatározni az értelmező rendelkezések hatályát. Mindebből következően az elsőfokú bíróság kiterjesztően és jogellenesen értelmezi az NMr. 1-ben írt felhasználó fogalmát a Kr.1.-ben definiált felhasználó fogalmával megegyezően.

Tévesen állapította meg azt is az elsőfokú ítélet, hogy a perbeli megállapodások sem alanyukat, sem tárgyukat, sem céljukat tekintve nem részei a vérellátásnak és nem is vérellátási szerződések. A vérellátás feladatát képezi a vérkészítmények előállítása [Eü. tv. 225. § (1) bekezdés e) pontja] és a perbeli szerződésekkel a transfuziológiai célra nem szükséges FFP-t adta el az alperesnek stabil vérkészítmények előállítása céljából. Így az általa végzett „üzleti tevékenység” vérellátásnak minősül, az alperes pedig a Magyarországon is használt stabil vérkészítmények előállítását végezte az Eü. törvény alkalmazásában. A szerződések célját illetően előadta, hogy a Kr.1. rendelet 2. § (1) bekezdése értelmében felel a biztonságos vérellátásért, illetőleg a megfelelő mennyiségű nemzeti vérkészlet rendelkezésre állásáért és az alperes által előállított stabil vérkészítmények egy része egy konszignációs raktárkészlet megállapodás keretében visszakerült hozzá, amelyek ezt követően elosztás keretében eljutottak a betegellátást végző gyógyító intézményekhez. Valójában tehát a Kr.1. rendelet 2. § (1) bekezdése szerinti biztonságos vérellátásra vonatkozó jogszabályi kötelezettségét teljesítette a szerződések megkötésével és az alperes ennek megfelelően nem csinálhatott bármit az átvett FFP-vel, azt nem adhatta tovább, hanem stabil vérkészítményeket kellett előállítania. Mindezek alapján álláspontja szerint a perbeli szerződések vérellátást biztosító szerződéseknek, azaz vérellátási szerződéseknek minősülnek. Az alperes az FFP-nek a feldolgozásán keresztül vett részt az Eü. tv. 225. § (1) bekezdése szerinti vérellátásban. A vérellátási szerződéseket az NMr. 1. szerinti vérkészítményeket - az adott esetben FFP-t - előállító vérellátó állomásként kötötte meg, míg az alperes ezeket a készítményeket felhasználta és a vérellátásban nélkülözhetetlen gyógyszereket állított elő gyógyszergyárként. Az NMr.1. vonatkozásában felhasználóként tehát nem a Kr. 1. definíciója szerint kell az alperest értelmezni, hanem a kifejtettek szerint köznapi értelemben, melyet alátámaszt az is, hogy a Kr.1-et 2012-ben hatályon kívül helyezték, így azt követően az abban definiált felhasználó az NMr. 1. vonatkozásában egy üres halmazt jelentő személyi kör lett volna.

Sérelmezte azt az ítéleti megállapítást is, hogy alacsonyabb szintű jogszabály (NMr. 1.) a Kr. 1. utalása nélkül a Kr. 1-ben meghatározott szerződésre vonatkozó szabályozást nem egészítheti ki, mivel a magyar jogban erre utaló jogdogmatikai alapvetés nem létezik.

4.2.

Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a perbeli szerződések azért is érvénytelenek, mert azokat jogellenesen, nem az állami tulajdon értékesítésére vonatkozó szabályok szerint kötötték meg, ezért azok semmisek. Az elsőfokú bíróság „nem ismerte fel”, hogy költségvetési szervként az állami vagyon értékesítésére vonatkozó speciális jogszabályok is irányadók rá és nem tárta fel teljeskörűen a tényállást. Kifejtette, hogy a szerződések tárgyát képező FFP a régi Ptk. és a Ptk. alapján dolognak minősül, amely az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (Vagyontv.) 1. § (2) bekezdésének a) pontja és a 2. § (2) bekezdése alapján az állami vagyon része. A Vagyontv. 33. §-a értelmében az állami vagyon tulajdonjogának átruházására törvény eltérő rendelkezése hiányában az MNV Zrt. jogosult és a perbeli szerződések az FFP adásvételére irányultak, amely a 254/2007. (X. 4.) Korm. rendelet 1. § (7) bekezdés d) pontja szerinti értékesítésnek minősül. A Vagyontv. 35. § (1) bekezdése értelmében az értékesítést - ha törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet kivételt nem tesz - versenyeztetéssel kell megkísérelni. Ezzel összhangban áll a 254/2007. (X. 4.) Korm. rendelet 24. § (1) bekezdése, melynek értelmében állami vagyontörvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott kivétellel versenyeztetés útján, a Vagyontv. 34. §-a szerinti eljárással lehet értékesíteni. Nem hagyható figyelmen kívül e körben a fellebbezéshez csatolt - a közte és az MNV Zrt. jogelődje, a KVI között létrejött - vagyonkezelői szerződés, melynek 5.1. pontja alapján a kincstári vagyon megterhelésére kizárólag a KVI jogosult. A Vagyontv. 33. § (2) bekezdése értelmében a költségvetési szervek a készleteik értékesítésére az ingatlanok kivételével ugyan önállóan jogosultak, amennyiben azok könyv szerinti bruttó értéke az éves költségvetési törvényben meghatározott értékhatárt - a perbeli időszakban 25.000.000 forintot - nem haladja meg, azonban a fellebbezéshez mellékelt 2009. évi beszámolóból kitűnik, hogy 2009. december 31-én 264.351.000 forint értékű készterméket tartott nyilván. A mérlegadatot ugyancsak a fellebbezéshez mellékelt „Készítmény zárókészlet” megnevezésű dokumentum támasztja alá, melynek 9. sora rögzíti, hogy a 18200 készítménykód alatti FFP-ből 782 egység volt nyilvántartva 11.000 forintos egységáron, míg a 18300 készítménykód alatti FFP-ből 11192 egység volt nyilvántartva 12.500 forintos egységáron. Mindebből következően álláspontja szerint az FFP készlet értékesítése során az MNV Zrt. értékesítési engedélyével kellett volna rendelkeznie és az FFP-t versenyeztetés útján kellett volna értékesítenie figyelemmel arra is, hogy a perbeli termékértékesítés nem tartozott a Vagyontv. 35. § (2) bekezdésében felsorolt versenyeztetés mellőzését lehetővé tevő kivételek körébe. A perbeli szerződéseket tehát a Vagyontv. 33. §-ának, 34. §-ának, 35. § (1) bekezdésének, valamint a 254/2007. (X. 4.) Korm. rendelet 24. § (1) és 25. § (1) bekezdésének megsértésével - versenyeztetés és az MNV Zrt. jóváhagyása nélkül - kötötték meg, ezért azok a 254/2007. (X. 4.) Korm. rendelet 1. § (5) bekezdése alapján semmisek. Az állami vagyon versenyeztetés nélküli értékesítésének semmissége alátámasztásaként hivatkozott a Kúria Pfv.21.317/2012/6. számú eseti döntésre. A 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a/ pontjára utalással kifejtette, hogy a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján hivatalból is észlelnie kellett volna az elsőfokú bíróságnak, hogy a szerződések a versenyeztetési kötelezettség megsértése miatt semmisek. Érvelése szerint „nyilvánvalóan része volt” az elsőfokon rendelkezésre álló tényállásnak, hogy a szerződések megkötését megelőzően nem került sor a térítési díj ajánlatok versenyeztetésére, hiszen a versenyeztetési folyamatra a szerződések nem utaltak és a „vétélár szabályozási módszere sem tett lehetővé”, hogy a felek versenyeztetési eljárás eredményeként kössék meg a szerződéseket.

5.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő és kérte a perköltségre vonatkozó rendelkezésének megváltoztatását, a javára megítélt perköltség összegének 11.384.627 forint + áfa összegre való felemelését, valamint az indokolás elévülésre vonatkozó megállapításainak mellőzését.

Arra hivatkozott, hogy a pertárgy értékének (11.384.627.265 forint) mindössze 0,35 ezrelékét elérő ügyvédi munkadíj a 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésének alkalmazása mellett is jogszabálysértő, ezért indokolt annak 1 ezrelékre történő felemelése, melynek körében utalt a BH1996. 321. számú és a BDT. 2019. 3965 számú eseti döntésekre.

5.2.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet csatlakozó fellebbezéssel nem érintett részének helybenhagyását indítványozta. Álláspontja szerint a felperes egyrésztől érdemben tévesen hivatkozik az állami vagyon értékesítésére vonatkozó speciális jogszabályok megsértésére, mivel a Vagyontv. 1. § (7) bekezdése szerint a törvénynek az állami vagyon megszerzésére, elidegenítésére vagy az állami vagyonnal való más rendelkező cselekményre vonatkozó szabályait nem kell alkalmazni, ha a felsoroltakra törvény vagy a Magyar Állam által kötött nemzetközi szerződés eltérően rendelkezik és az Eü. tv. 247. § (1) bekezdés d) pontja felhatalmazta a Kormányt, hogy a vérkészletekkel való gazdálkodás szabályait rendeletben megállapítsa. Erre a felhatalmazásra hivatkozással született meg a Kr. 1., melynek 4. §-a szerint a felperes a frissen fagyasztott plazma alapanyagot a hazai szükséglet biztosítása érdekében - szerződés alapján - a gyártó részére feldolgozás céljából átadja. Ezen jogszabály alapján került sor a perbeli szerződések megkötésére, melyre tekintettel érvelése szerint a Vagyontv. szabályait nem kell, „de a dolog természeténél fogva nem is lehet alkalmazni”. Másodsorban pedig eljárásjogilag sem helytálló a felperes érvelése, mivel a korábban a per tárgyává nem tett ténybeli alapokon nyugvó, korábban a per tárgyává nem tett jogszabálysértésre hivatkozással is kéri a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek a levonását, így az keresetváltoztatásnak minősülő keresetkiterjesztés (Debreceni Ítéltábla Pf.20.604/2017/4., Pf.20.129/2018/5.), amely a Pp. 247. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban kizárt. A felperes az új előadása körében nem utal olyan tényre vagy jogra, amely az elsőfokú ítélet jogszabálysértő voltát kísérelné meg alátámasztani, hiszen az új, másodlagos jogalapi érvelését az elsőfokú eljárásban nem terjesztette elő, így azt az elsőfokú bíróság el nem utasíthatta, melyből következően az újabb jogállítás és annak ténybeli hivatkozásai nyilvánvalóan nem támaszthatják alá az elsőfokú bíróság ítéletének jogszerűtlenségét. Utalt arra is, hogy az új tényállítás vagy bizonyíték előadása a Pp. 235. § (1) bekezdésének utolsó fordulata és a 146. § (6) bekezdése alapján is kizárt, mivel azokat a felperes az elsőfokú eljárásban előterjeszthette volna. Nem hivatkozhat a felperes a hivatalbóli észlelés elmulasztására sem, mivel a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4.b. pontja szerint a fellebbező fél által előadott új tény, vagy új bizonyíték figyelembevételével a semmisség akkor állapítható meg, ha fennállnak a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglalt feltételek. Az adott esetben azonban azok nem állnak fenn, mivel az elsőfokú eljárásban nem volt nyoma a fellebbezésben előadott „abszurd” érvelésnek, hogy úgy kötött a felperes éveken át több szerződést is az alperessel, hogy arra állítólag jogosultsága sem volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítélőtábla teljes terjedelmében vizsgálta felül.

7.

A felperes fellebbezése nem alapos, az alperes csatlakozó fellebbezése alapos.

8.

A fellebbezés hatályon kívül helyezésre is irányult, az ítéletábra elsődlegesen ezt az indítványt vizsgálta, mert annak megalapozottsága az érdemi felülbírálatot kizárná. A felperes fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a történeti tényállás nem került „kellően” feltárára, ugyanakkor nem jelölte meg egyértelműen, hogy mely releváns tény hiányolja. A tényállás kiegészítését kifejezetten bizonyítási indítvány előterjesztése mellett nem kérte, melyből következően a Pp. 252. § (3) bekezdése szerint további bizonyítás végett a hatályon kívül helyezésre nem kerülhetett sor figyelemmel arra is, hogy a jelen perben a bíróság a Pp. 164. §-ának (2) bekezdése értelmében nem rendelhet el hivatalból bizonyítást. Ezt meghaladóan a hatályon kívül helyezésre irányuló indítványának konkrét okát nem jelölte meg és az ítéletábra sem észlelt olyan hivatalból figyelembe veendő eljárási hibát, ami ezt a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján indokolta volna, ezért az elsőfokú ítéletet érdemben vizsgálta.

9.

Az ítéletábra kiegészíti a tényállást a felek előadása és a rendelkezésre álló iratok, így különösen a KEHI jelentés nem vitatott megállapításai alapján a következőkkel:

A felperes a Kormány által az állami vérellátó szolgálat feladatainak ellátására kijelölt, az egészségügyért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv.

Az alperes főtevékenysége vérplazma alapú gyógyszerkészítmények gyártása, fejlesztése, és forgalmazása.

A per tárgyát képező jogviszony létrejöttét megelőzően a felperes a TEVA Zrt. részére adott át vérplazmát gyógyszergyártás céljából. A peres felek között ugyanezen céllal létrejött korábbi szerződés a 2009. június 3-án megkötött perbeli megállapodás alapján, annak aláírásával hatályát veszítette. Az új megállapodás az alperes kötelezettségei, a térítési díj meghatározása körében a korábbtól eltérő rendelkezéseket tartalmazott.

Az alperes a felperes által átadott FFP-ből készített gyógyszereket harmadik személyek részére részben Magyarországon, részben külföldön értékesítette.

10.

Az elsőfokú bíróság a fentieket meghaladóan a tényállást helyesen állapította meg, az ítéletábra a keresetet elutasító rendelkezésével egyetértett, annak indokait részben osztotta, míg a perköltségre vonatkozó döntéssel részben értett egyet az alább kifejtettek miatt.

10.1.

A perbeli szerződések a felek jogi álláspontjának megfelelően a régi Ptk. 365. § (1) bekezdése szerinti adásvételi szerződések. A felperes a keresetét arra alapította, hogy a szerződések jogszabályba ütköznek, konkrét jogszabályi rendelkezésként az NMr. 1. 2. § (3) bekezdését, továbbá az NMr. 2. 9/A. §-át és 13. számú mellékletét jelölte meg. Helyesen hivatkozott az alperes arra, hogy a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint a jogszabályba ütköző szerződés akkor semmis, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt nem fűz, melyre tekintettel a jogvita vonatkozásában elsődlegesen az Ártörvény alkalmazása volt vizsgálendő. Az ítéletábra maradéktalanul egyetért az elsőfokú bíróság azon jogi érvelésével, mely szerint a hivatkozott rendeletek szerinti térítési díj nem minősül hatósági árnak, ezért az Ártörvény rendelkezései nem alkalmazandók jelen ügyben.

10.2.

A fentiekből következően abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a perbeli szerződések a keresetben megjelölt jogszabályokba ütközés miatt érvénytelenek-e. Előjáróban rögzíti e körben az ítélőtábla, hogy a bírói gyakorlat alapján nem minden jogszabályba ütköző szerződés semmis. A más jogági, így közigazgatási jogszabályokat sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor minősül érvénytelennek, ha a más jogági jogszabály kifejezetten ilyen jogkövetkezményt is fűz az adott jogi norma megsértéséhez. A nem polgári jogi, hanem más jogágak - főként a közigazgatási jog, pénzügyi jog - szabályainak megsértése az érvénytelenség szempontjából differenciált közelítést igényel. Azt, hogy a jogszabály megsértése a szerződés érvénytelenségét is okozza-e, a jogszabályok egyedi értelmezése útján lehet megállapítani és konkrétan kell vizsgálni, hogy a jogalkotói szándék a szerződés ügyleti hatályának megszüntetésére is kiterjed-e (BDT2005. 1202., BDT2018. 3837.). A perbeli kereset megalapozottsága szempontjából elsődlegesen azonban azt kellett vizsgálni, hogy a felperes által megjelölt rendeletek alkalmazhatók-e egyáltalán a felek jogviszonyában.

10.3.

Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a megjelölt jogszabályok összességükben a vérellátás egészére vonatkoznak, ezért azokat egységesen és egymásra tekintettel kellett értelmezni és alkalmazni. Az elsőfokú tárgyalás berekesztését megelőzően már nem volt vitás, hogy a felperes a szerződések alapján vérkészítményt adott át az alperes részére, ezt az elsőfokú bíróság meg is állapította. A vérkészítmények pontos jelentéstartalma a jogvita elbírálása során a későbbiekben kifejtettekre is tekintettel nem bírt jelentőséggel.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a rendeletekben meghatározott térítési díjat a vérellátási szerződésben kell fizetni, valamint azt is, hogy az alperes által átvett FFP a vérellátásban fel nem használt vérkészítmény volt, amelyet a felperes gyógyászati céllal állított elő. Osztja az ítélőtábla azt a megállapítást is, hogy a hivatkozott rendeletek hatálya az alperesre, illetőleg a perbeli megállapodásokra nem terjed ki. Ezen megállapításokkal kapcsolatosan azonban az alábbiaknak tulajdonít jelentőséget.

10.3.1.

Az NMr. 2. 9/A. §-a szerint az felperes nevetől a felhasználó intézmények által igényelt vérkészítmények térítési díját a 13. számú melléklet tartalmazza. Az ítélőtábla osztja az alperes azon álláspontját, hogy mivel a rendelet a saját hatályáról nem rendelkezik, arra a jogalkotási felhatalmazásra hivatkozó preambulumából lehet következtetni.

Az NM r. 2. 9/A. §-a először 1997. március 1-jei hatállyal, a 3/1197. (II.13.) NM rendeletben szereplő módosítás folytán tartalmazta azt a rendelkezést, hogy a vérkészítmények térítési díja a 13. számú mellékletben kerül meghatározásra. Az NMr. 2.-nek a módosítás időpontjában hatályos szövege szerint a társadalombiztosítás pénzügyi alapjairól és azok 1993. évi költségvetéséről szóló 1992. évi LXXXI. törvény 40. §-ának (5) bekezdésében és az egészségügy társadalombiztosítási finanszírozásának egyes kérdéseiről szóló 52/1993 (IV. 2.) Korm. rendelet 40. §-ának (4) bekezdésében kapott felhatalmazást a népjóléti miniszter a rendeletalkotásra. Az 52/1993. (IV. 2.) Korm. rendelet 1996. január 1-jétől nem volt hatályos. Az azt hatályon kívül helyező, szintén az egészségügy társadalombiztosítási finanszírozásának egyes kérdéseiről szóló 103/1995. (VIII. 25.) Korm. rendelet a fekvőbeteg ellátás finanszírozására vonatkozó rendelkezések között, a 25. §-ának (4) bekezdésben adott felhatalmazást a népjóléti miniszter számára, hogy rendeletben határozza meg a vérkészítmények térítési díját. Mindezek alapján megállapítható, hogy a népjóléti miniszter a

hatásköre alá tartozó egészségügyi intézmények közötti elszámolásban alkalmazandó térítési díjakról rendelkezett, amikor a vérkészítmények térítési díját meghatározta. Az alperes gyógyszergyártó gazdasági társaságként nem minősül egészségügyi intézménynek, melyből következően a rendelet hatálya nem terjed ki rá és az általa kötött szerződésre sem.

10.3.2.

Az NMr. 1. 1. § (1) bekezdésének egyértelmű rendelkezése szerint e rendelet hatálya azokra az egészségügyi intézményekre, intézetekre terjed ki, amelyek szervezeti keretében olyan egységek működnek, amelyek a véradók kivizsgálásával és nyilvántartásával, vérvételével, vér és vérkészítmények előállításával, ellenőrzésével és tárolásával foglalkoznak, illetve a vércsoport serológiával összefüggésben a betegek részére ellátást biztosítanak és transzfuziológiai szakkonzíliumot adnak (a továbbiakban: vérellátó állomás). Oszttja az ítélőtábla az alperes azon álláspontját, hogy mivel nem egészségügyi intézmény, intézet, ezért nem tartozik az NM r. 1. hatálya alá.

Az NM. r. 1. az 2. (3) bekezdése szerint a készítménynek az (1) bekezdésben nem említett kiadása esetén fizetendő térítési díj mértékéről az előállító és felhasználó megállapodhat, azonban a térítési díj ebben az esetben sem lehet kevesebb a külön jogszabályban meghatározott összegnél. Tévesen hivatkozott arra a felperes, hogy az NM. r. 1. az 1. § (1) bekezdésében meghatározottakon túl a 2. § (3) bekezdésében további - az alperest is magába foglaló - személyi kört von a hatálya alá, mert abból csak az következik, hogy a készítmény kiadása megtörténhet a 2. § (1) bekezdésében leírtaktól eltérő esetben is, de a térítési díjra vonatkozó szabály ekkor is csak azon egészségügyi intézményekre és intézetekre vonatkozhat, amelyekre a rendelet hatálya az 1. § (1) bekezdése alapján kiterjed, tehát az alperesre nem. Ez pedig független attól, hogy a felhasználói fogalom jelentését milyen tartalommal lehet megállapítani a rendelet alkalmazása során.

10.4.

A felek egyezően adták elő, hogy adásvételi szerződést kötöttek, az ítélőtábla azonban nem értett egyet - az elsőfokú bíróság által is elfogadott - azon jogi érveléssel, hogy a megállapodások teljes egészében megfelelnek a Kr. 1. 4. §-ában foglaltaknak.

A fenti rendelkezés szerint a felperes a frissen fagyasztott plazma alapanyagot a hazai szükséglet biztosítása érdekében - szerződés alapján - a gyártó részére feldolgozás céljából átadja.

A Kr. 1. 1. §-a szerint e rendelet alkalmazásában hazai szükséglet: a nemzeti vérkészlet összetevőivel kapcsolatos, a kötelező általános egészségbiztosítás, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 142. §-ában meghatározott, a központi költségvetésből fedezett egészségügyi szolgáltatások körében támasztott, orvosilag elismert felhasználói igény [e) pont]. A felhasználó pedig olyan egészségügyi szolgáltató, amely a vérkészítményeket a betegeknek gyógyítási céllal beadja vagy a külön jogszabály szerinti kontrollált otthoni kezelés céljából azt átadja [c) pont].

Az értelmező rendelkezésekre is figyelemmel a 4. § tehát azt az esetet szabályozza, amikor a felperes meghatározott céllal - a vérkészítményeket a betegeknek gyógyítási céllal beadó, vagy otthoni kezelés céljából átadó egészségügyi szolgáltató mint felhasználó elismert igényének a kielégítése céljából - adja át a frissen fagyasztott plazma alapanyagot szerződéssel a gyártó részére feldolgozásra. Ezzel szemben mindkét perbeli megállapodás azt tartalmazza, hogy a transzfuziológiai célra nem szükséges FFP mennyiséget adja át a felperes további felhasználás céljából térítés ellenében. Nem hagyható figyelmen kívül e körben, hogy az EüM rendelet 2. § 3.

alapján a transzfúzió: gyógyító-megelőző céllal vér vagy vérkészítmény bevitele a recipiens - vagyis a vért, vagy vérkészítményt kapó személy (2. § 9. pont) - érrendszerébe.

A fentiek alapján a felperes nem közvetlenül a hazai szükséglet biztosítása, a felhasználók elismert igényének a kielégítése céljából kötötte a szerződéseket, hiszen egyrészt a vért, vagy vérkészítményt kapó személyek részére nem szükséges mennyiséget adta át az alperesnek, másrészt ezen vérkészítményből gyártott gyógyszereket az alperes saját gazdasági érdekeinek megfelelően, a felperessel kötött szerződéstől függetlenül használhatta, illetve használta fel. A KEHI jelentéséből mindez megállapítható, és az ezzel kapcsolatos - a peres felek által nem vitatott tényekkel - az ítélet tábla a tényállást kiegészítette. A KEHI vizsgálati anyagában többször is szerepelt az a megállapítás, hogy az alperes a korábbi megállapodásokkal szemben az átvett plazmából gyártott gyógyszereket nem köteles a hazai szükségletek biztosítása érdekében Magyarországon forgalomba hozni, illetve a külföldi forgalomba hozatalról a felperest tájékoztatni (KEHI jelentés 3.5. pont, 34. oldal). Ezt meghaladóan a 2008. és 2012. közötti időszakban a felperes az általa gyártott és Magyarországon forgalomba hozott gyógyszereket gyógyszer-nagykereskedők számára adta el továbbértékesítési céllal. Egyes gyógyszerkészítményeket a TEVA Zrt. közbeszerzési eljárás alapján értékesített az Országos Egészségbiztosítási Pénztár részére, a többit pedig a nagykereskedők közvetlenül a patikák, illetve a kórházak részére értékesítették (KEHI jelentés 3.5. pont, 32. oldal). A felperes minderre tekintettel megalapozatlanul állította a fellebbezésében, hogy a szerződések megkötésére a biztonságos vérellátás és a megfelelő mennyiségű nemzeti vérkészlet rendelkezésre állása érdekében került sor, mivel az alperesnek a szerződések alapján a feldolgozás céljából történő átvétel és a térítési díj megfizetésén túl semmilyen kötelezettsége nem volt. Ez pedig attól függetlenül megállapítható, hogy az alperes által előállított stabil vérkészítmények esetlegesen a felperes által hivatkozott másik megállapodás (ún. konszignációs raktárkészlet megállapodás) keretében visszakerültek-e hozzá. Erre vonatkozóan ugyanis az alperes részéről szerződéskötési kötelezettség nem állapítható meg. Másrészt a felperes maga is arra hivatkozott fellebbezésében, hogy a konszignációs raktárkészlet megállapodás keretében csak részben kerültek hozzá az alperes által előállított stabil vérkészítmények.

10.5.

A fentiekből következően a perbeli megállapodásokra a Kr.1. 4. §-a sem alkalmazandó és a szerződések nem is tartoznak közvetlenül a vérellátási tevékenység körébe. Ez utóbbi kapcsán ugyanis annak van jelentősége, hogy az Eü. törvény 223. § (1) bekezdése értelmében a vérellátás fogalma alá csak a gyógyításhoz szükséges vér és vérkészítmények biztosítására, illetőleg a vérkészítmények terápiás felhasználására irányuló egészségügyi és társadalmi tevékenység tartozik. Az Eü. tv. 225. § (1)-(2) bekezdései kifejezetten a gyógyításhoz szükséges vér és vérkészítmények biztosítása körében és a vérkészítmények terápiás felhasználása körében részletezik a vérellátás feladatait. A felperes viszont a szerződések 1.1. pontja szerint éppen a transzfuziológiai célra nem szükséges FFP mennyiség átadásában állapodott meg az alperessel, és a megállapodásokban pedig - a korábban kifejtettek szerint - semmiféle biztosíték nincs arra, hogy az átadott plazmából az alperes által készített készítmények az Eü. törvény 223. §-ának (4) bekezdése szerint a nemzeti önellátás keretében kerülnek felhasználásra.

10.6.

Nem lehet vitás, hogy a felperes a szerződések teljesítésével mint gyógyszergyártási alapanyag szállító hozzájárult ahhoz, hogy az alperes az általa gyógyszergyárként végzett tevékenységet, azaz a vérkészítmény előállítási feladatot el tudja végezni. Az alperes célja pedig az volt, hogy a szerződés szerint átadott labilis vérkészítményből stabil vérkészítményt állítson elő. Ebből viszont a felperes állításával szemben nem következik, hogy az általa végzett "üzleti tevékenység" az Eü.

törvény 225. § (1) bekezdésének e) pontja alapján vérellátási feladatnak minősült. Az Eü. törvény 223. § (5) bekezdése értelmében a vérellátási feladatokat valóban a felperes végzi, illetőleg felügyeli. A vérellátási feladatnak minősülő vérkészítmény előállítás azonban a perbeli szerződések értelmében nem a felperes részéről valósult meg. Ő kizárólag azt vállalta, hogy ellenérték fejében feldolgozás céljából átadja az FFP-t az alperes részére, aki ezt követően azzal szabadon rendelkezhetett. Ezért nem lehet megállapítani, hogy az alperes gyártói tevékenysége egyben a felperes által végzett és vérellátási feladatnak minősülő vérkészítmény előállítás lett volna. A felperes a másodfokú eljárásban is pusztán adásvételi szerződésnek minősítette a megállapodást a régi Ptk. 365. § (1) bekezdésére hivatkozással (2020. április 29-én kelt beadvány 23. pontja), ami alátámasztja, hogy az alperes kötelezettsége az áru átvétele és a vételár kifizetése volt.

A kifejtettek alapján az NMr. 1. és 2., valamint a Kr.1. sem alkalmazandó a felek jogviszonyában, ezért a jogszabályba ütközés a felperes által eredetileg megjelölt okból, a térítési díj meghatározásánál nem állapítható meg.

10.7.

A felek között ráutaló magatartással nem jött létre új szerződés, az erre irányuló egybehangzó akaratuk a rendelkezésre álló nyilatkozataik alapján nem állapítható meg, az ítéletábra az elsőfokú bíróság ezen megállapításával egyetért.

11.

A felperes fellebbezésében egyfelől az eredeti keresete részeként adta elő arra vonatkozó új érvelését, tényállításait és bizonyítékait, hogy a szerződések a versenyeztetési kötelezettség megsértése, illetőleg az MNV Zrt. jóváhagyásának hiánya miatt a fellebbezésben megjelölt jogszabályokba ütközés okán semmisek, másrészt a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a/ pontjára utalással arra is hivatkozott, hogy a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján hivatalból is észlelnie kellett volna az elsőfokú bíróságnak a szerződések semmisségét.

11.1.

A Pp. 146. § (5) bekezdésének a) pontja szerint nem keresetváltoztatás, ha a felperes a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül annak megalapozására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja. Az ítéletábra ezzel kapcsolatban az alperes eseti döntésekkel is alátámasztott azon álláspontjával ért egyet, hogy keresetváltoztatásnak minősül, ha a felperes új érvénytelenségi okot jelöl meg új tények előadásával, új jogszabályhely megjelölésével (miközben a petitum változatlan). Az eltérő ténybeli alapon nyugvó új érvénytelenségi ok esetében ugyanis más a keresettel érvényesített jog és ilyen esetben változhat a bizonyítás tartalma is. Ugyanígy keresetváltoztatás, ha az érvénytelenség oka ugyan a korábbival egyezik - jogszabályba ütközés -, de az annak alapjául szolgáló jogszabályi hivatkozás, a releváns tények köre és a jogi érvelés teljes egészében új.

Az adott esetben a felperes új tényként hivatkozott a versenyeztetés feltételeinek fennálltára, valamint a versenyeztetés hiányára, továbbá arra, hogy a szerződések megkötéséhez szükséges volt az MNV Zrt. előzetes jóváhagyására és az új tényekre vonatkozóan új bizonyítékokat csatolt (KVI-vel kötött vagyonkezelői szerződés, 2009. évi mérleg, „készítmény zárókészlet” megnevezésű okirat). A fellebbezésében új jogszabályhelyeket jelölt meg a szerződések jogszabályba ütközése körében. Mindezek alapján a felperes fellebbezésben tett előadása keresetváltoztatásnak minősül.

11.2.

A Pp. 247. § (1) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni nem lehet. A

146. § (5) bekezdés a) pontjában foglalt nyilatkozat akkor tehető, ha annak a 235. § (1) bekezdése alapján helye van. A Pp. 235. § (1) bekezdése értelmében a fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására akkor kerülhet sor, ha az új tény vagy az új bizonyíték az első fokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására, feltéve, hogy az - elbírálása esetén - reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna. A fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására, vagy az első fokú bíróság által mellőzött bizonyítás lefolytatásának indítványozására akkor is sor kerülhet, ha az az első fokú határozat jogszabálysértő voltának alátámasztására irányul; a 141. § (6) bekezdésében foglaltakat azonban ebben az esetben is alkalmazni kell.

A felperes a fellebbezésben hivatkozott új tényeket már az elsőfokú eljárásban előterjeszthette volna, hiszen azokról nyilvánvalóan tudott vagy tudnia kellett, az elsőfokú bíróság pedig a törvényi rendelkezések betartása mellett hozta meg a határozatát. A jelen kiemelt jelentőségű perben a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése alapján fennálló tájékoztatási kötelezettség nem terhelte, a Pp. 141. § (2) és (6) bekezdésében foglaltakkal kapcsolatos eljárási szabálysértés nem állapítható meg. Nem minősül eljárási szabálysértésnek az sem, hogy nem észlelte hivatalból a szerződéseknek a felperes által állított semmisségét. Csak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelni, ezen feltétel fennállása pedig nem állt fenn. A felperes maga adta elő a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság nem tárta fel teljeskörűen a tényállást (63. pont), és további tények megállapítása szükséges az általa kizárólag a fellebbezésében megjelölt érvénytelenségi ok fennállása tekintetében.

Mindezek alapján a felperes a Pp. 146. § (5) bekezdés a) pontjában foglalt nyilatkozatot nem tehetett, előadása keresetváltoztatásként nem vehető figyelembe. Ebből következően volt szükséges azt is vizsgálni, hogy hivatalból kellett-e észlelnie akár az elsőfokú, akár a másodfokú bíróságnak a fellebbezésben hivatkozott új semmisségi okot.

12.

A bíróságnak csak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie, míg a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény alperes által hivatkozott 4. b/ pontja szerint a fellebbező fél által előadott új tény, vagy új bizonyíték figyelembevételével a semmisség akkor állapítható meg, ha fennállnak a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglalt feltételek.

A felperes a fentiek szerint új tényként hivatkozott az általa megkötött vagyonkezelői szerződésre, a versenyeztetés és az MNV Zrt. előzetes jóváhagyásának hiányára, valamint további bizonyítékokat csatolt (KVI-vel kötött vagyonkezelői szerződés, 2009. évi mérleg, „készítmény zárókészlet” megnevezésű okirat). Állította, hogy a perbeli állami vagyon értékesítésével, a versenyeztetésen kívüli értékesítési lehetőségekkel kapcsolatosan a vagyonkezelői szerződés rendelkezéseit is meg kell vizsgálni (fellebbezés 89-90. pont) és ezen vizsgálatot el is végezte a fellebbezésében. Kifejtette, hogy a perbeli szerződésekre nem alkalmazható a Vagyontv. önálló értékesítést lehetővé tevő 33. § (2) bekezdése, melynek alátámasztására csatolta a korabeli készletnyilvántartását. Utalt arra is, hogy a megállapodások nem tartoznak a Vagyontv. versenyeztetés mellőzését lehetővé tevő 35. § (2) bekezdése szerinti körbe sem. Ezt követően jutott csak arra a következtetésre, hogy versenyeztetés útján kellett volna a friss fagyasztott plazmát értékesíteni (96. pont).

A vagyonkezelői szerződés létrejöttéről és tartalmáról, az MNV Zrt. előzetes jóváhagyásának esetleges szükségességéről és hiányáról, valamint arról, hogy a készleteit milyen értéken tartja nyilván, továbbá a csatolt okiratokról a felperesnek - a korábban írtak szerint - már nyilvánvalóan

tudomása volt az elsőfokú határozat meghozatalát megelőzően, ezért ezen tényállításokat és bizonyítékokat a Pp. 235. § (1) alapján a másodfokú eljárásban már nem lehetett figyelembe venni. Arról is nyilvánvalóan tudnia kellett, hogy a szerződések a Vagyontv. 33. § (2) bekezdése, illetőleg a 35. § (2) bekezdése szerinti körbe tartoznak-e, ezért ezen tényállítása sem értékelhető a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján. Úgyszintén tudnia kellett arról is, hogy megelőzte-e versenyeztetés a szerződéskötést, mellyel kapcsolatban tévesen hivatkozott arra, hogy annak hiánya az elsőfokú eljárás adataiból aggálymentesen megállapítható. A felek ugyanis az elsőfokú eljárásban kifejezetten erre vonatkozó értékelhető nyilatkozatot nem tettek, önmagában pedig a szerződés szövegezéséből, illetőleg a vételár meghatározásának módjából nem következik kétséget kizáróan annak hiánya. Minderre tekintettel a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján eredménytelenül hivatkozott a felperes a versenyeztetés hiányára is.

A nyilvánvaló semmiség észleléséhez szükséges feltételek tehát sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem álltak fenn. Az elsőfokú eljárásban a felek az esetleges versenyeztetéssel, illetőleg annak hiányával kapcsolatban a fentiek szerint nem nyilatkoztak, másrészt a felperes által a fellebbezésben előadottakból is az következik, hogy önmagában a versenyeztetés hiánya nem elégséges annak megállapításhoz, hogy a szerződés az állami tulajdon értékesítésére vonatkozó - a fellebbezésben hivatkozott - jogszabályokba ütközik. Ahhoz az is szükséges, hogy a felek szerződése ne tartozzanak a Vagyontv. 35. § (2) bekezdésében felsorolt körbe, amellyel kapcsolatban szintén semmilyen nyilatkozatot nem tettek az elsőfokú eljárásban és annak ténye az elsőfokú eljárás anyagából sem volt kétséget kizáróan megállapítható. A feleknek a további, a fellebbezésben részletesen elemzett releváns tényekre - így a felperes mérlegadataira, a „készítmény zárókészlet” megnevezésű okirat adataira - előadása nem volt, ezek az elsőfokú eljárás anyagából nem is voltak megállapíthatók.

13.

A kifejtettekre tekintettel a szerződések nem érvénytelenek, ezért az érvénytelenségre alapított marasztalási kereset nem megalapozott. Az alperes elévülési kifogását ezért érdemben nem kellett vizsgálni, erre a csatlakozó fellebbezés helyesen hivatkozik. A Pp. 221. § (1) bekezdése értelmében az ítéletnek csak azon tényeket, bizonyítékokat és jogszabályokat kell tartalmaznia, amelyeken a határozat alapszik, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából az elévüléssel kapcsolatos megállapításokat az ítéletábra mellőzi.

14.

Az adott esetben az ügyvédi díj megállapításának - az elsőfokú ítéletben is hivatkozott - jogszabály szerinti alapját jelentő pertárgyérték a felperes keresetében megjelölt követelés összege, azaz 11.384.627.265 forint. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában utalt arra, hogy a perköltség összegét az 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján állapította meg, míg annak mérsékléséről az „ügy összes körülményére” tekintettel döntött.

Az IM rendelet 3. § (6) bekezdés első mondata szerint a munkadíj megállapítása során a munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. A kiindulási alapot jelentő perérték alapján számított összeghez képest tehát valóban korrekciós tényező lehet a jogi képviselő ténylegesen kifejtett ügyvédi munkája. E körben figyelemmel kell lenni arra is, hogy milyen volt a kifejtett ügyvédi tevékenység idő- és munkaigényessége, színvonala. Az IM rendelet 3. § (6) bekezdés utolsó mondata azonban azt is kimondja, hogy a bíróság a munkadíj eltérő összegben történő megállapítását indokolni köteles. Az eljáró bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében ezen kötelezettségének nem tett eleget, mivel nem adta indokát a munkadíj lefelé történő korrekciójának, hiszen adós maradt annak megjelölésével,

hogy mit ért az „ügy összes körülménye” alatt. Tekintettel arra, hogy az ítélet ezen hiányossága a másodfokú eljárásban pótolható volt, ezért az ítéletnek a Pp. 252. §-ának (2) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezésének nem volt indoka.

Az ítélet tábla egyetért az alperes azon - eseti döntéssel is alátámasztott - hivatkozásával, hogy a nagy perértékű ügyben az ügyvédi munkadíjat a ténylegesen elvégzett ügyvédi munka mértékére hivatkozással sem lehet a pertárgyérték 1 ezrelékét sem elérő összegben meghatározni, mivel abból az következik, hogy az elsőfokú bíróság a mérlegelése során egyáltalán nem vette figyelembe a pertárgy értékét. A magasabb pertárgyérték nyilvánvalóan fokozottabb ügyvédi felelősséggel jár, melynek az ügyvédi munkadíjban is kifejezésre kell jutnia (BDT.2019. 3965). A kifejtett és eredményes ügyvédi tevékenységre tekintettel az ítélet tábla álláspontja szerint a pertárgyérték alperes által igényelt 1 ezrelékét kitevő ügyvédi munkadíj áll arányban a ténylegesen elvégzett alperesi jogi képviselési tevékenységgel.

15.

Mindezek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya tekintetében helybenhagyta, míg a perköltségre vonatkozó rendelkezését a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és a felperes által az alperesek részére fizetendő perköltséget 11.384.627 forint (tizenegymillió-háromszáznyolcvannégyezer-hatszázhuszonhét) forint + áfa összegre felemelte.

16.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, míg az alperes csatlakozó fellebbezése eredményes volt, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése folytán a felperes köteles megfizetni az alperes jogi képviselésével felmerült ügyvédi munkadíjból és a lerótt fellebbezési illetékből álló másodfokú perköltséget. Az ítélet tábla az ügyvédi munkadíj mértékét a 11.394.085.741 forintos (11.384.627.265 + 9.458.476) fellebbezési értékre figyelemmel az IM rendelet 3. §-ának (2) és (5) bekezdése alapján állapította meg. A felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt jogorvoslati illetéket az állam viseli a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján.

Budapest, 2020. május 19.

. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

. Balsai Csaba Zoltán s. k.

dr. Vasady Loránt Zsolt s. k. előadó bíró
bíró